

MOVING LABS

kurikulum za radionice medijske pismenosti u školama, trajanja 90 minuta

UVODNI SAVETI ZA TRENERE/KINJE:

- *Kurikulum je koncipiran tako odgovara školskom dvočasu (90 minuta) ali može biti skraćen, izuzimanjem/preskakanjem delova koji su u planu radionice ljubičaste boje, a opcioni predlozi za skraćivanje naznačeni su crvenom bojom, kao i dodatne informacije pratećoj vežbi.*
- *Za sprovođenje kurikuluma na radionici i realizovanje u predviđenom vremenu, preporučuje se što potpunija priprema trenera/kinja. Objašnjenja i instrukcije su prenete veoma detaljno, bez želje i namere da treneri/kinje napisano savladavaju napamet, već da bi im olakšalo sprovođenje radionice. Za dodatna pitanja i sugestije na raspolaganju su mentorke.*
- *Trenerima/kinjama je na raspolaganju i ppt prezentacija, a oni/e su slobodni/e da pripremljene sadržaje za radionicu dopune i prezentaciju prilagode svom izlaganju.*
- *Predmet medijske analize radionice je tekst koji se temelji na govoru mržnje i propagandi. Medijski sadržaji čija je tema govor mržnje često mogu da podstaknu diskusiju i iznošenje ličnih stavova i emocija o zadatoj temi. To međutim nije tema radionica i edukacija o medijskoj pismenosti već prenošenje metodologije i mehanizama kako da prepoznamo dezinformacije, govor mržnje i sprečimo širenje diskriminacije. Treneri/kinje ne bi trebalo da ispravljaju (pogrešna) mišljenja učesnika već da prenesu set veština kako bi sami propitivali sopstvena uverenja, način na koji primaju, proveravaju i dele informacije. Takođe, treneri/kinje bi trebalo da se što više uzdržavaju od izražavanja sopstvenog mišljenja i dopuste učesnicima/cama da sami/e donose zaključke.*

SREĆNOOO 😊

Autorke: Marija Marić, trenerkinja KOMSa i članica Centra za omladinski rad i Ivana Jelača, Institut za medije i različitosti – Zapadni Balkan

PLAN RADIONICE

I UVOD: predstavljanje projekta/programa, predavača i kratak opis radionice

Trajanje: 3-5 min.

II VEŽBA 1: Mladi u medijskom svetu: osnovni pojmovi o medijskoj pismenosti

Potreban materijal: projektor, kompjuter, prezentacija, flip chart tabla (opciono)

TRAJANJE: 15-20 min.

OPIS VEŽBE:

Predstavljanje učesnicima najvažnijih pojmova medijske pismenosti I njihove uloge.

Trener/kinja sa učesnicima/cama otvara diskusiju pitanjima o njihovim medijskim navikama, poput *koliko vremena provodite na internetu/društvenim mrežama, šta volite da gledate/čitajte na društvenim mrežama, kako znate kome da verujete?* Ključno pitanje za učesnike/ce je **DA LI SEBE VIDITE KAO NEKOGA KO IMA VAŽNU ULOGU I ODGOVORNOST U ŠIRENJU INFORMACIJA U DRUŠTVU?**

Objašnjenje za trenere: Ova pitanja služe kako bi se učesnici/e motivisali/e da razmišljaju o sopstvenoj ulozi u medijskom svetu, nikako za procenjivanje tačnih i pogrešnih odgovora. Zbog velikog broja učesnika u grupi, savet je da podižu ruku prilikom odgovaranja. Voditi računa o vremenu.

Preneti učesnicima/cama da živimo u svetu u kojem dnevno kroz našu glavu prođu hiljade informacija od kojih veliki broj njih nije u potpunosti istinit i umesto da nam koriste, mogu da nanese više štete. Masovna proizvodnja medijskih sadržaja pojavila se internetom, na kojem je informacija najvažniji proizvod. Takođe, mogućnost da budemo prisutni na društvenim mrežama svakoga od nas učinila je da u isto vreme bude i konzument (korisnik) i proizvođač vesti. Zbog novih uloga u kojima smo se našli, potrebne su nam i veštine da bismo poštovali toleranciju, ljudska prava, slobodu izražavanja i u virtuelnom prostoru. Zbog toga učimo medijskoj pismenosti.

Podsetiti učesnike da je informisanje važno jer na osnovu tačnih i istinitih informacija možemo da donosimo sopstvene informisane odluke o tome kako glasamo, kako se lečimo, koju školu upisujemo, gde ćemo da putujemo, kome verujemo, i da time štitimo naša prava ali I bolje razumemo prava naših sugrađana/ki što doprinosi većem razumevanju u društvu, toleranciji, empatiji i slično...

Zatim učesnicima zadati da povežu osnovne pojmove koji se odnose na medijsku pismenosti sa odgovarajućim objašnjenjima/difinicijom. Ovaj zadatak može se sprovesti grupno, u manjim grupama, ili individualno, u zavisnosti od trajanja radionice.

**zadatak za učesnike/ce treneri/kinje mogu odštampati ili prezentovati preko video bima*

Zadatak za učesnike/ce

POJMOVI	DEFINICIJE
MEDIJI	Informacije koje se dele kako bi se nanela šteta često javnim objavljivanjem informacija privatnog karaktera
MEDIJSKA PISMENOST	Namerni i sistematski pokušaj oblikovanja percepcije i manipulisanja spoznajom i ponašanjem u cilju izazivanja reagovanja, koje je u interesu propagatora
POGREŠNE INFORMACIJE	Svi oblici izražavanja koji šire, podstiču, promovišu ili opravdavaju sve oblike mržnje zasnovane na netoleranciji poput rasne mržnje, ksenofobije (mržnja prema strancima), antisemitizma (mržnja prema Jevrejima)
DEZINFORMACIJE	Svevrstemasovnekomunikacije (internet, radio-difuzija, izdavaštvo), posmatrane u celini.
ZLONAMERNE INFORMACIJE	Netačne ili obmanjujuće informacije
PROPAGANDA	Skup veština koje omogućavaju kritički pristup porukama koje proizvode mediji, veštine pristupanju informacijama i proizvodnji medijskih sadržaja
GOVOR MRŽNJE	Informacije koje su pogrešne i stvorene namerno, da bi naškodile određenoj osobi, društvenoj grupi, organizaciji ili zemlji.

Tačni odgovori – odštampati za učesnike/ce za rad u manjim grupama

MEDIJI	Sve vrste masovne komunikacije (internet, radio-difuzija, izdavaštvo), posmatrane u celini.
MEDIJSKA PISMENOST	Skup veština koje omogućavaju kritički pristup porukama koje proizvode mediji, veštine pristupanju informacijama i proizvodnje medijskih sadržaja
POGREŠNE INFORMACIJE	Netačne ili obmanjujuće informacije
DEZINFORMACIJE	Informacije koje su pogrešne i stvorene namerno, da bi naškodile određenoj osobi, društvenoj grupi, organizaciji ili zemlji.
ZLONAMERNE INFORMACIJE	Informacije koje se dele kako bi se nanela šteta često javnim objavljivanjem informacija privatnog karaktera
PROPAGANDA	Namerni i sistematski pokušaj oblikovanja percepcije i manipulisanja spoznajom i ponašanjem u cilju izazivanja reagovanja, koje je u interesu propagatora
GOVOR MRŽNJE	Svi oblici izražavanja koji šire, podstiču, promovišu ili opravdavaju sve oblike mržnje zasnovane na netoleranciji poput rasne mržnje, ksenofobije (mržnja prema strancima), antisemitizma (mržnja prema Jevrejima)

III Vežba 2 – alati i metode medijske pismenosti

Potreban materijal: projektor, kompjuter / odštampani primerci teksta, flip chart papir, flomasteri

Trajanje: 35 - 40 minuta

OPIS VEŽBE:

Učesnicima se pušta tekst putem projektoru ili im se dele odštampani primerci teksta. Imaju nekoliko minuta da ga pročitaju. Zatim korišćenjem osnovnih alata u novinarstvu (6 pitanja) počinje analiza i dekonstrukcija medijskog sadržaja, koju vode treneri/kinje. Cilj vežbe je da konzumentu informacije pomogne u prepoznavanju izvora vesti, vrste medijskog sadržaja, namere i uticaja objavljenog sadržaja na kreiranje stavova u društvu. Osnova vežbe jeste razvijanje kritičkog odnosa prema govoru mržnje, dizinformacijama i propagandi.

Link teksta za vežbu:

<https://informer.rs/svet/vesti/390654/lekarka-ceske-digla-noge-nemacku-otkrila-stravicnu-istinu-migrantima-mnogi-imaju-aids-sifilis-lekare-bolnicama-njih-cuva-policija-psima>

Nakon pročitano g teksta trener/kinja postavlja pitanja za pokretanje diskusije:

1. O čemu se radi u tekstu?
2. Kakve emocije je u vama izazvao ovaj tekst?
3. Šta od informacija možete da proverite da li je tačno ili nije?

U nastavku vežbe, objasniti učesnicima da su za svaki tekst koji nastaje i bude objavljen, novinari i medijska kuća dužni da provere tačnost podataka u njemu, i da za to koriste osnovnu tehniku - da pronađu odgovore na 6 najvažnijih novinarskih pitanja - **KO? ŠTA? GDE? KADA? KAKO? ZAŠTO?**

***kod radionica koje traju 90 minuta treneri/kinje mogu sa učesnicima zajedno tražiti odgovore, kod radionica koje traju 45 min mogu skratiti diskusiju i ponuditi odgovore.**

Kod dužih radionica možete pripremiti učesnike/ce pominjanjem [Novinarskog kodeksa](#), koji je smernicama prilagođen i [online medijima](#). Pomenuti neke od relevantnih članova (pomenute u PPT) i zamoliti učesnike/ce da to imaju na umu kada analiziraju tekst. Nema potrebe čitati članove u celosti nego ključne delove, a to su oni u bold-u.

Možete iskoristiti priliku da se pomene Savet za štampu koji je adresa za građane koji žele da se žale na rad štampanih medija.

KO (je rekao/uradio)

ŠTA (je rekao/uradio)

GDE (je rekao/uradio)

KADA (je rekao/uradio)

KAKO (je rekao/uradio)

ZAŠTO (je rekao/uradio)

Podsetiti učesnike/ce na princip korišćenja društvenih mreža, prema kojima smo istovremeno i kreatori medijskih sadržaja i konzumenti, i preporučiti im da sami postavljaju “novinarska” pitanja kada nešto objavljuju da bi znali da li to tačno i provereno, ali i da bi proverili da li je to što je objavljeno, tačno i istinito.

Nakon toga pokazati mehanizme kako proveriti podatke, polazeći od novinarskih pitanja i odgovora, na primeru teksta koji su učesnici/ce pročitali/le.

**ova vežba može se prilagoditi radionicama u ukupnom trajanju od 45 minuta, tako što umesto diskusije sa učesnicima na novinarska i dodatna pitanja, trener/kinja ta pitanja postavlja retorički i odmah potom daje odgovore i objašnjenja. Preporuka je da se u tom slučaju više prostora ostavi za analizu odgovora na pitanja KO, ŠTA I ZAŠTO.*

1. KO: Češki lekari. *Dodatna pitanja:* da li je poznat identitet/imena? Objasniti: Pošto nisu navedena imena to ostavlja prostora sumnji. Osim u slučaju zaštićenih svedoka, anonimnih izvora čija je bezbednost ugrožena, novinar je dužan da kaže izvor informacije. Takodje, to što govori u množini šalje poruku da je to iskustvo više/mnogih čeških lekara a ne samo lekarke koja je izvor, a to novinar ne potvrđuje izjavom još nekog lekara.
2. ŠTA: Lekari govore/pišu kako su ‘muslimanski i afrički migrant teški za saradnju, da imaju sidu, sifilis i mnoge egzotične bolesti koje nikad u Evropi nisu videli (...) Mnogi muslimani odbijaju lečenje ako ih leče žene, a mi žene odbijamo ići tim životinjama, posebno onima iz Afrike. A većina tih ljudi su potpuno nesposobni. Neki od njih nemaju nikakvo obrazovanje. Njihove žene uopšte ne rade. Procenjujem da je jedna od deset žena trudna.’

Dodatna pitanja: ko su migrant-objašnjenje/definicija? Da li ste čuli za bolesti sida, sifilis, egzotične bolesti i koga biste prvo pitali da vas informiše o tome? U kojim situacijama lekar može da odbije da leči pacijenta? *Objasniti:* za većinu pojmova o kojima ne znamo šta tačno znače, uglavnom postoje zvanična objašnjenja u institucijama i organizacijama koje se bave time. Ako želimo da saznamo šta su sifilis, sida ili druge bolesti dovoljno je da te pojmove potražimo na zvaničnim stranicama zdravstvenih ustanova, na kojima se vidi da je reč o obolenjima koja su u evropskoj medicini odavno poznata, kao i procesi lečenja. Zatim, ako želimo da vidimo ko su migranti, istraživanje će nas brzo dovesti do, na primer Komesarijata za izbeglice i migracije Republike Srbije, ili do tela Ujedinjenih nacija – UNHCRa (Visoki komesarijat Ujedinjenih Nacija za izbeglice) prema kojem je migrant svaka osoba koja se seli u drugu zemlju tražeći bolje i kvalitetnije životno i radno okruženje. I na kraju, ako proverimo čime se bave lekari, i kako to postaju, vidimo da bilo gde na svetu, pa i u Nemačkoj lekar/ka mora položili zakletvu prema kojoj ne sme da pravi razliku između pacijenata koji su druge vere, nacionalnosti, boje kože i slično.

Pošto smo sve to zvanično proverili, i takođe videli da nemamo tačne identitete (lekara i migranata), možemo reći da je priča o lečenju migranata od strane nemačkih lekara veoma uopštena, što je svojevrsno za generalizaciju. To znači da se o migrantima piše kao o jednoj homogenoj grupi, a činjenica je da tu ima izbeglica iz Sirije, migranata iz drugih krajeva sveta, da ima muškaraca, žena, dece, I da nije homogena kao ni bilo koja druga grupe na svetu, uključujući i onu najsnovniju – porodicu. Generalizacija je opasna jer vodi formiranju stereotipa o određenoj grupi što nam oneomogućava da pripadnike te grupe sagledamo kao individue radije nego pripadnike grupe. Stereotipi zatim često vode diskriminaciji, a još opasnije vode takozvanoj dehumanizaciji koja onda opravdava i najbrutalnije tretiranje određene grupe. Kao primer najbrutalnijeg tretiranja neke grupe može se navesti stradanje Jevreja u II svetskom ratu.

**uz objašnjenja prkazatii zvanična objašnjenja relevantnih institucija, za šta se preporučuje izrada prezentacije*

Predlozi za slajdove u prezentaciji

Šta je sifilis? Sifilis je seksualno prenosiva bolest koju izaziva bakterija *Treponema pallidum*. Sifilis se prenosi direktnim kontaktom sa obolelom osobom. Obolele trudnice mogu preneti bolest na svoje dete tokom trudnoće ili porođaja. Sifilis se ne može preneti preko toaletnih dasaka, kvaka, bazena, toplih kupki, kada, pozajmljene odeće ili pribora za jelo.

Do danas su definisane dve teorije o pojavi sifilisa u Evropi. Prva teorija je Kolumbova, prema kojoj je sifilis postojao kao endemsko oboljenje na Haitima i nakon Kolumbovog otkrića Amerike 1400. Godine prenet u Evropu. Druga, pre-Kolumbova teorija povezuje sifilis sa centralnom Afrikom i smatra da je oboljenje preneto u Evropu još pre Kolumba. Danas se leči antibioticima.

<http://www.batut.org.rs/download/mikrobiologija/Sifilis.pdf>

<http://www.batut.org.rs/download/publikacije/Sifilis.pdf>

Šta je SIDA/AIDS? AIDS je teška, hronična bolest koja se prenosi sa čoveka na čoveka, koju izaziva virus HIVa. Izvori HIV-a u organizmu su: krv (i menstrualna krv), tečnosti koje luče polni organi (presemena tečnost, sperma/semena tečnost, vaginalni sekret) i majčino mleko. Virus se nalazi i u drugim sekretima i ekskretima (suze, pljuvačka, mokraćna...), ali u njima je koncentracija virusa mala i nedovoljna da izazove infekciju kod druge osobe.

http://www.batut.org.rs/download/publikacije/Ziveti_sa_HIVom.pdf

Ko su migranti? Izbeglice su osobe koje beže od oružanih sukoba ili progona; Migranti biraju da odu ne zato što su izloženi direktnoj pretnji od progona ili smrti, već uglavnom zato da bi poboljšali svoj život tako što će naći zaposlenje, ili u nekim slučajevima zbog obrazovanja, spajanja sa porodicom ili drugih razloga.

<http://www.unhcr.rs/opste/razno/stav-unhcr-izbeglica-ili-migrant-sta-je-ispravno.html>

<http://www.kirs.gov.rs/wb-index.php>

Šta je lekarska zakletva? Obavezujući dokument za sve lekare na svetu koji svojeručno potpisuju u lekarskim komorama. Zakletva je propisana Ženevskom deklaracijom iz 1948. Godine kao potreba i odgovor na zverstva počinjena od strane lekara u nacističkoj Nemačkoj pre i tokom II svetskog rata.

U njoj između ostalog stoji:

- Svečano obećavam da ću svoj život posvetiti službi čovečanstva
- Svoju struku obavljaću savesno i dostojanstveno, zdravlje mog pacijenta će biti moja prva briga
- Neću dozvoliti da religija, nacionalnost, rasa, partija ili političke i društvene prilike utiču na moj rad i moje obaveze prema mojim pacijentima.

[http://www.lks.org.rs/Storage/Global/Documents/Deklaracije/%D0%96%D0%95%D0%9D%D0%95%D0%92%D0%A1%D0%9A%D0%90%20%D0%94%D0%95%D0%9A%D0%9B%D0%90%D0%A0%D0%90%D0%A6%D0%98%D0%88%D0%90%20W%D0%9C%D0%90%202017%20\(2\).pdf](http://www.lks.org.rs/Storage/Global/Documents/Deklaracije/%D0%96%D0%95%D0%9D%D0%95%D0%92%D0%A1%D0%9A%D0%90%20%D0%94%D0%95%D0%9A%D0%9B%D0%90%D0%A0%D0%90%D0%A6%D0%98%D0%88%D0%90%20W%D0%9C%D0%90%202017%20(2).pdf)

Šta su stereotipi? Stereotipi su generalizovani stavovi o određenoj grupi ljudi. Osnovna karakteristika stereotipa je da posmatraju grupu te onemogućavaju da vidimo pojedinca, pripisujući mu/joj karakteristike grupe kojoj pripada.

Stereotipi ne moraju biti negativni (Svi Romi su dobri muzičari), ali vode generalizaciji koja može voditi u diskriminaciju pa čak i nasilju.

Mediji utiču na stvaranje stereotipa.

Još jedna karakteristika stereotipa je da predstavljaju pojednostavljenu sliku o određenim grupama ljudi. Oni lako postaju uvod u neprijateljstvo i govor mržnje prema drugima.

Šta je diskriminacija? Nejednako postupanje prema osobi ili nekoj grupi na osnovu nekog njihovog ličnog svojstva, što za posledicu ima nejednakost u šansama da ostvare ustavom i zakonom zagarantovana prava.

<http://ravnopravnost.gov.rs/diskriminacija/sta-je-diskriminacija/>

Napraviti pauzu sa prezentacijom i pitati učesnike kakav sada imaju utisak da je cilj teksta? Nakon toga objasniti da tekst koji prenosi navedno ponašanje vodi i podržava stereotype i diskriminaciju.

Zatim nastaviti sa analizom teksta postavljanjem novinarskih pitanja.

3. GDE: u minhenskoj bolnici, Nemačka. *Dodatna pitanja:* koje je ime bolnice, kako možemo proveriti u kojoj bolnici se dešava priča? *Objasniti:* jednostavnom proverom i ukucavanjem bolnice Minhen ili *hospital Munich* u google mapi vidi se da postoji 10ak bolnica zbog čega je izuzetno teško utvrditi gde se ovo tačno dogodilo. Ako ne postoji jasno označeno mesto izuzetno je teško utvrditi šta se zaista dogodilo jer ne znamo gde da tražimo informaciju.
4. KADA: iz teksta nije poznato, po datumu objavljivanja stoji 25. Jul 2018. godine. *Dodatna pitanja:* kako još možemo proveriti datum objave? *Objasniti:* s obzirom na to da je reč o tekstu koji govori o dešavanjima u drugoj zemlji velika je verovatnoća da nešto slično postoji i na engleskom jeziku. Ukucavajući ključne reči dolazimo do nekoliko tekstova sa vrlo sličnim/gotovo identičnim sadržajem gde se vidi da je prvi put objavljen u britanskom tablidu Express 28. Oktobra 2015 godine!

Link za tekst iz 2015. godine <https://www.express.co.uk/news/world/614793/German-hospital-refugees-asylum-seekers-migrants-demand-breaking-point>

5. KAKO: poslali pismo koje je prenela češka televizija. *Dodatno pitanje:* kako možemo proveriti ove informacije? *Objasniti:* nije navedeno ime televizije niti češkog medija. Kada bi vam neko rekao da je nešto emitovano na sprskoj televiziji ili televiziji u Srbiji da li biste znali na kojoj? Nepostojanje takvog podatka dovodi u sumnju istinitost vesti poput bilo kojeg drugog trača koji čujete na hodniku škole, na ulici, pijaci i slično, jer je teško utvrditi odakle je potekla informacija. Kada znate odakle je potekla informacija možete jednostavno pogledati ko je, šta i gde rekao i uveriti se sami, u suprotnom najčešće se teži tome da se plasiranom informacijom manipuliše stavovima i emocijama.

Podsetiti učesnike da do sada u tekstu nisu navedeni imena aktera (lekara, migranata, medija na kojem je objavljeno pismo), lokacija odnosno ime bolnice, kao ni tačno vremena kada se

nešto dogodilo, što čini gotovo nemogućim proveru informacija. A obaveza medija je da ne objavljuje neproverene informacije jer time pomaže širenju dezinformacija.

6. **ZAŠTO:** “Imali smo sastanak ovde u minhenskoj bolnici jer situacija je naprosto neodrživa. (...) Do sada je bolničko osoblje nekako uspelo izbeći zarazu ili silovanje, ali to je zbog prisustva velikog broja policije u blizini Rajne. Ne želim ni zamisliti šta bi se dogodilo da ih nema. A što se zaraze tiče, pitanje je dana kada će se zaraza proširiti po Evropi (...) Pre nekoliko nedelja migranti su noževima napali lekare u bolnici u blizini Rajne, svi o tome čute. (...) Niko za taj zločin nije kažnjen. Svi su pušteni u ime kulturalnih razlika. *Dodatna pitanja:* na osnovu svih prethodnih analiziranih podataka, kako biste objasnili ove reči? *Objasniti:* podsetiti učesnike na objašnjenja iz 2. pitanja ŠTA (analiza ko su migrant, šta su sifilis I AIDS, lekarka zakletva) i dodati zaključak da se iz pisma vidi da lekari nisu poštovali svoju zakletvu da leče svakog pacijenta jednako, već da se vrlo negativno izražavaju prema ljudima koji su za njih stranci, i da je to znak diskriminacije.

U tekstu se navodi činjenje krivičnih dela od strane migranata. U tom slučaju policija po službenoj dužnosti mora imati zapisnik o tome kao i pokrenuti krivični postupak, a sa druge strane lekari evidenciju o povređenoj osobi. Kako u tekstu ništa od toga nije navedeno, ostaje sumnja šta se zaista dogodilo. Takođe, svaka osoba za koju se donese pravosnažna presuda da je kriva za činjenje određenog krivičnog dela, za to odgovara, nezavisno od toga iz koje zemlje dolazi, koje je vere, nacije, boje kože, političke stranke I drugo. Drugim rečima niko ne može da odgovara unapred zbog svoji ličnih odlika već zbog činjenja krivičnog dela – i takve ljude obično zovemo kriminalcima.

S obzirom na to da je medij preneo takav stav, pomogao je širenju diskriminacije i govora mržnje prema grupi migranata u društvu. Zatim podsetiti učesnike na definiciju govora mržnje s početka radionice I na novinarski kodeks.

Predlog slajda za prezentaciju – odštampati za učesnike/ce za rad u manjim grupama

Šta je govor mržnje? Govor mržnje obuhvata sve oblike izražavanja koji šire, podstiču, promovišu ili opravdavaju sve oblike mržnje zasnovane na netoleranciji, poput rasne mržnje, ksenofobije (mržnja prema strancima), antisemitizma (mržnja prema Jevrejima).

Pitati učesnike da li češće u medijima čitaju pozitivno ili negativno o migrantima.

Zatim pozvati učesnike/ce da u svoje telefone na google ukucaju reč “migrant” i da prate naslove – da li je više pozitivnih ili negativnih. Zbog toga što postoji mogućnost da tokom radionice nemaju svi učesnici/ce pristup telefonima I internet, trener/kinja može to uraditi umesto njih na video bimu, ili prikazati screen shot takve pretrage.

Zaključiti sa učesnicima da mediji igraju veoma važnu ulogu u formiranju mišljenja o dešavanjima u društvu, i da što se više ponavlja određeni šablon izražavanja veća je verovatnoća da će ga društvo usvojiti. Zato je važno da znamo kako da prepoznamo šta je istina a šta nije, kako bismo mišljenja donosili sami a ne na osnovu drugih.

Zatim ih podsetiti da kada se slični sadržaji ponavljaju određeni vremenski period, najčešće je reč o propagandi, o kojoj je bilo reči na početku radionice.

Predlog za slajd prezentacije

Šta je propaganda? Namerni I sistematski pokušaj oblikovanja percepcije I manipulisanja spoznajom I ponašanjem u cilju izazivanja reagovanja koje je u interesu propagatora.

Na kraju vežbe, ponoviti učesnicima da mediji često vođeni interesom da budu više čitani ili da izazovu određeno ponašanje u društvu, namerno objavljuju neproverene informacija, kao i da se služe veštinama fotomontaže koje im u tome pomažu.

Zatim pokazati učesnicima dva online alata pomoću kojih mogu otkriti šta je doručeno na fotografiji kao i da li je ta ista fotografija već negde korišćena.

Trener/kinja fotografiju iz teksta ubacuje najpre u alat *tineye* dok učesnici/ce prate preko video bima. Klikom na strelicu ubacuje se željena fotografija a klikom na pretragu pojavljuju se podaci u kojim je se sve objavljenim tekstovima nalazi fotografija i kada je prvi put korišćena. Iz ovoga se vidi da je reč o već korišćenoj fotografiji za izveštavanje o migrantskoj krizi.

<https://tineye.com/search/ee40a62d5b62869c1402887197e375a9b1cb713c?page=6&sort=score&order=desc>

Drugi online alat za proveru fotografije pokazuje šta je sve doručeno na njoj. Klikom na znak fotoaparata, unosi se željena fotografija, a klikom na pretragu pojavljuje se lista kakve je sve dorade pretrpela fotografija. Iz ove analize vidi se da je u ovom tekstu reč o fotomontaži i kombinaciji fotografije migranata u Grčkoj sa fotomodelom koja reklamira različite proizvode.

https://yandex.com/images/search?cbir_id=2342707%2FXHamA3ATImtIUdm3SerKwg&ui=desktop&pt=imageview&source=collections

IV KORISNI SAVETI – sumiranje zaključaka i samostalne vežbe za rad u manjim grupama učesnika/ca:

Potreban material: prezentacija, kompjuter, projektor, odštampani hand outi edukativnog sadržaja i primera za vežbu, olovka

Trajanje: 25 minuta

OPIS VEŽBE:

Putem prezentacije učesnicima preneti najvažnije savete i korake koji su im potrebni da bi bili medijski pismeni. Treneri/kinje mogu sadržaj za prezentaciju i odštampati učesnicima/cama.

Predlog za slajd prezentacije

- ZASTANITE SA SKROLOVANJEM I PITAЈTE ONO ŠTO VAM JE NELOGIČNO
- ADRESE ZA ODGOVORE NA VAŠA PITANJA SU AKTERI IZ PRIČA, ODGOVORNE INSTITUCIJE I ORGANIZACIJE – AKO NJIH NEMA, IMATE RAZLOGA DA NE VERUЈETE
- ZA PROVERU PODATAKA KORISTITE ALATE KOJI SU VAM DOSTUPNI – INTERNET!
- RAZLIKUЈTE INFORMACIJU OD MIŠLJENJA: KO, ŠTA, GDE, KADA, KAKO, ZAŠTO?
- PREPOZNAЈTE GOVOR MRŽNJE I NE ŠIRITE GA
- VAŠA ULOGA JE PRESUDNA U (SPREČAVANJU) ŠIRENJU (DEZ)INFORMACIJA
- ISTINITO INFORMISANJE JE OD VELIKE VAŽNOSTI ZA UČESTVOVANJE U DRUŠTVENIM PROCESIMA I NEGOVANJU TOLERANCIJE.

Podeliti učesnicima/cama Više od lažnih vesti I zamoliti ih da o tekstu razmisle/ analiziraju ga koristeći taj resurs. Odvojiti nekoliko minuta za diskusiju.

Zatim podeliti učesnicima/cama odštampane zadatke za rad (jedan zadatak po grupi). Učesnike/ce podeliti u manje grupe, i svakoj grupi primer teksta sa zadatkom. Podsetite ih da iskoriste sve što je prethodno pomenuto prilikom analiziranja tekstova.

Predivđeno vreme za rad u grupi je 15 minuta. Nakon toga grupe izlažu svoje učinke. Uključiti sve učesnike/ce u diskusiju.

VI ZATVARANJE RADIONICE

